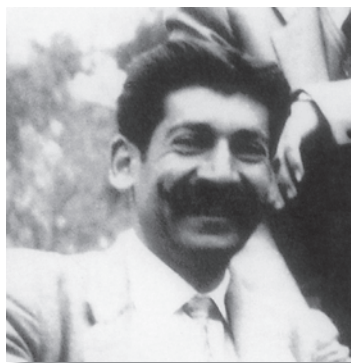

Μαρτυρία Χαράλαμπου Μπαταριά

ΟΝΟΜΑ:	Χαράλαμπος Μπαταριάς (Χριστοδούλου)
ΗΜΕΡΟΜ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ:	25 Φεβρουαρίου 1933
ΗΜΕΡΟΜ. ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΟΚΑ:	1955
ΨΕΥΔΩΝΥΜΟ:	Μπαταριάς
ΠΕΡΙΟΧΗ/ΕΣ ΔΡΑΣΗΣ:	Περιοχή Πιτσιλιάς
ΚΑΤΑΖΗΤΟΥΜΕΝΟΣ:	Ναι

Ανζούσεο Γιωρκάτζης, το κακό που μας βρήκε στην Κύπρο δεν θα μας έβρισκε

Ερώτηση: Κύριε Μπαταριά, το πραγματικό σας όνομα είναι Μπαταριάς;

Είμαι ο Χαράλαμπος Χριστοδούλου Μιχαηλίδης, αλλά υπογράφομαι Μπαταριάς, τιμής ένεκεν προς τον Αυξεντίου, που μου έδωσε το ψευδώνυμο Μπαταριάς. Γιατί είχε μια ιστορία αυτό το ψευδώνυμο. Ήταν μετά τη μάχη των Σπηλιών, στις 11 Ιουλίου το '55, όταν διασκορπιστήκαμε σε τρεις διαφορετικούς τόπους. Αρχηγός ήταν ο Διγενής, με τρεις άλλους. Γυρίσαμε τη μισή Κύπρο, καταλήξαμε στο Φοινί και ήρθαμε στα Λαγουδερά οι δύο μόνο, εγώ με τον Κυριάκο τον Κόκκινο, αφού τότε διαλύθηκε η ομάδα, και εκεί συναντήσαμε τον Αυξεντίου, ο οποίος, μετά το τέχνασμα που έκανε στα Σπήλια, που χτυπήθηκαν μόνοι τους οι Εγγλέζοι, μεταξύ τους, κατέβηκε στα Λαγουδερά.

Ερώτηση: Μιλούμε για ποια χρονιά τώρα;

Το 1955. Χριστούγεννα του '55. Κι εκεί ο Αυξεντίου μου λέει: «Ρε» –το «ρε» ήταν το χαϊδευτικό του που μας έλεγε–, «να σας αλλάξω τα ψευδώνυμα, γιατί τούτος ο κερατάς» –εννοούσε τον Φοινιώτη, ο οποίος εγκατέλειψε και πρόδωσε– «σίγουρα πρόδωσε τα ψευδώνυμά σας», κι άρχισε να δίνει στον καθέναν νέο ψευδώνυμο. Όταν ήρθε η σειρά μου, ήμουν τελευταίος μάλιστα, μου λέει: «Τώρα, τι ψευδώνυμο να σου δώσω;» Και του λέω: «Μάστρε, ό,τι θέλεις». Με κοίταξε σαν κάτι να σκεφτόταν, κι επειδή ήξερε ότι εγώ έπαιζα βιολί, είχα ορχήστρα, έκανα γάμους, λέει μου: «Ρε, ξέρεις, επειδή παίζεις βιολί» –υπήρχε ένας βιολιτζής, λαϊκός τραγουδιστής, στο Μεσολόγγι το '21, ο οποίος ονομαζόταν Μπαταριάς, και μάλιστα είπε κι ένα στίχο του Βαλατάση, «παίξε, καημένε Μπαταριά, το ξακουστό κι αθάνατο βιολί σου»–, «επειδή», μου λέει, «άφησες το βιολί κι έπιασες το ντουφέκι και βγήκες στο βουνό και ρίχνεις ντουφεκιές, δηλαδή μπαταρίες, να σου δώσουμε το ψευδώνυμο “Μπαταριάς”. Δέχεσαι, ρε;» «Εντάξει, μάστρε», λέω του – τον λέγαμε μάστρο πάντοτε. Κι έτσι μου έμεινε. Μετά συνελήφθη, πήγα στη φυλακή, σκοτώθηκε ο Αυξεντίου, έγινε εκείνη η ιστορία του Μα-

χαιρά, κι επειδή όλοι οι συναγωνιστές και φίλοι, βγαίνοντας από τη φυλακή, μου έστελναν επιστολές στο χωριό με όνομα παραλήπτη: Χαράλαμπο Μπαταριά, Σαράντι, Χαράλαμπο Μπαταριά, Σαράντι, αναρωτιόνταν και οι χωριανοί μου ποιος ήταν τούτος ο Μπαταριάς. Έτσι, τιμής ένεκεν προς τον Αυξεντίου, έκανα ένορκο δήλωση αλλαγής επωνύμου και υπογράφομαι Μπαταριάς.

Ερώτηση: *Τον Γιωρκάτζη πού τον γνώρισες;*

Στην Παπούτσα. Εκεί γνώρισα τον Γιωρκάτζη. Ήταν ένας άνθρωπος πολύ λυγρόκορμος, λεπτός, όπως τον γνωρίζατε κι εσείς, ήταν πάντοτε αυτός ο γελαστός, ο ευχάριστος τύπος. Αξίζει να αναφέρουμε και τα ωραία, βέβαια, που έχουν σχέση. Ήταν δραστήριος, είχε πόδι, περπατούσε πολύ. Ξεκινούσε να πάει στις περιοδείες στα χωριά και συνήθως πήγαινε με τον μακαρίτη τον Χρίστο τον Τσιάρτα και με άλλους. Ήταν πολύ οργανωτικός τύπος και ευχάριστος χαρακτήρας. Τον έστειλε ο Αυξεντίου στα χωριά για να παίρνει πληροφορίες. Ο Γιωρκάτζης έφυγε νωρίς από κοντά μας, δεν έμεινε πολύ καιρό, έφυγε όταν πήγαμε στο Μαχαιρά. Αλλά είχαμε να κάνουμε και μια ενέδρα μαζί με τον Γιωρκάτζη, την ενέδρα του δρόμου Χανδριών - Αγρού, κοντά στα Αγρίδια, που έμεινε ως ενέδρα των Χανδριών, την οποία κάναμε στις 16 του Μάρτη το 1956, όπου σκοτώθηκε ο μακαρίτης ο Χρίστος Τσιάρτας. Δεν θα πω τις λεπτομέρειες της ενέδρας, διότι είναι πολύ γνωστή, την έχω γραμμένη λεπτομερώς πώς έγινε, αν θέλεις να σου δώσω αντίγραφο. Σ' εκείνη την ενέδρα, φύγαμε από την Παπούτσα, μετά πήγαμε στον Άγιο Θεόδωρο σε κρησφύγετο, προχωρήσαμε από εκεί περπατητοί, πήγαμε στην Ποταμίτισσα, όπου ήταν το σπίτι του παπά, φύγαμε την επομένη από την Ποταμίτισσα με το αυτοκίνητο του Κυριάκου Τρύφωνος, ένα μικρό λεωφορειακι, περάσαμε από τις Δήμες, πήγαμε στην Κυπερούντα. Εκεί κατεβήκαμε από το αυτοκίνητο και πήγαμε περπατητοί στα Χανδριά. Μείναμε το βράδυ οι μισοί στο σπίτι του παπά και οι άλλοι μισοί στο σπίτι του Λευτέρη και, ώσπου να ετοιμάσουν να φάμε, πήγα εγώ με τον Αυξεντίου και τον μακαρίτη τον Γιωρκάτζη για να βρούμε τόπο για την ενέδρα. Βρήκαμε το χώρο εκείνο, ο οποίος εγκρίθηκε από τον Αυξεντίου. Ήταν μια στροφή σε σχήμα πετάλου, ας πούμε, και είπε ο Αυξεντίου ότι ήταν κατάλληλο μέρος για να κάνουμε την ενέδρα. Επιστρέψαμε πίσω, φάγαμε και ξεκινήσαμε το άλλο βράδυ για να ετοιμάσουμε τις θέσεις μας, να ξαναέρθουμε πίσω κ.λπ. Σου είπα, δεν θα πω τις λεπτομέρειες, είναι πολύ μεγάλη ιστορία. Ήρθαν οι Εγγλέζοι, τους χτυπήσαμε. Ήταν είκοσι επτά αυτοκίνητα. Επιστρέψαμε πίσω, ξανακαθίσαμε, χτυπήσαμε... κι εκεί σκοτώθηκε ο Χρίστος ο Τσιάρτας.

Ερώτηση: Από διάφορες μαρτυρίες που πήρα, φαίνεται ότι ο Γιωρκάτζης δεν ήθελε να φύγει από τον Αυξεντίου και ότι ούτε ο Αυξεντίου ήθελε να αποχωριστεί τον Γιωρκάτζη, αλλά ήρθε διαταγή του Διγενή να φύγει ο Γιωρκάτζης και να πάει στη Λευκωσία.

Αυτό δεν το ξέρω. Κάτι που θα σου πω, όπως σου είπα προηγουμένως, είναι ότι τον έστειλε σε διάφορες περιοχές τον Γιωρκάτζη, διότι ήταν άνθρωπος οργανωτικός και έπαιρνε τ' αυτί του, καταλάβαινε τον άνθρωπο που θα μιλούσε αν ήταν σωστός, αν δεν ήταν. Αυτό το πράγμα, δηλαδή να μιλώ μαζί σου και να καταλαβαίνω αν είσαι σοβαρός ή μου λες αρλούμπες, είναι έμφυτο χάρισμα. Όταν ήμασταν στο Μαχαιρά, τον έστειλε να κάνει μια αρκετά μεγάλη περιοδεία, να έρθει στα χωριά από δω της Πιτσιλιάς, Πολύστυπο, Σαράντι, Λαγουδερά, Άλωνα, και σε άλλα χωριά, τούτα τα χωριά όλα να τα γυρίσει, για να βρεθεί με τους ανθρώπους μας, να μιλήσει μαζί τους. Πάντα έπρεπε να έχουμε μια επαφή, να μην τους αφήνουμε ξεκρέμαστους επειδή πήγαμε σε άλλη περιοχή.

Ερώτηση: Εσύ, πώς κρίνεις τον Γιωρκάτζη ως αγωνιστή μ' εκείνα που άκουγες; Κι όταν δεν ήταν κοντά σας.

Ο Γιωρκάτζης, εάν τον κρίνουμε από τη συμπεριφορά του μέσα στις φυλακές, αλλά και όταν έφυγε από το Μαχαιρά, όπου ήμασταν μαζί, και ανέλαβε τον Τομέα Λευκωσίας, ήταν ο άνθρωπος ο δραστήριος, που έκαμνε τις δουλειές του και δεν τον καταλάβαινες, αλλά και που επιβαλλόταν στο συναγωνιστή του. Μπορεί να έλεγε κάτι ο Κωστής, ο Γιαννής, άμα όμως το έλεγε ο Γιωρκάτζης, το πράγμα έτσι ήταν να γίνει. Δηλαδή είχε εκείνη την πειθώ, ήταν ηγετική φυσιογνωμία, είχε αυτό το ταλέντο, εξ ου και απέδρασε και τόσες φορές.

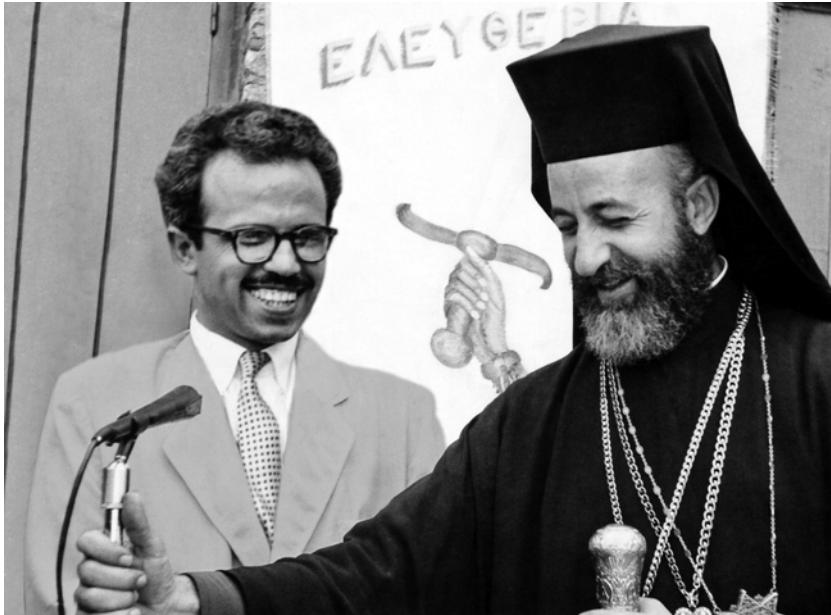
Ερώτηση: Πώς σχολιάζεις αυτά που γράφονται, ότι οι αποδράσεις του ήταν ψεύτικες, ότι ήταν πράκτορας των Εγγλέζων;

Εγώ δεν μπορώ ούτε καν να το διανοηθώ αυτό το πράγμα. Από εκεί και πέρα, ο καθένας ό,τι θέλει ας πει. Όμως, ένας άνθρωπος ο οποίος συλλαμβάνεται, βασανίζεται, πάει στα μπουντρούμια και προσπαθεί να ξεφύγει και ξανασυλλαμβάνεται και ξαναπροσπαθεί να φύγει, δηλαδή κινδυνεύει συνέχεια, είναι πράκτορας; Για να κάμεις τούτη την προσπάθεια και να πάρεις τούτη την απόφαση, σημαίνει ότι θέλεις να αγωνιστείς. Εγώ αυτό καταλαβαίνω. Ένα πράγμα όμως που θέλω να πω, κάνοντας όλες αυτές τις σκέψεις, μετά τις καταστάσεις που βρήκαν τον τόπο μας, κι είμαστε σήμερα εδώ που είμαστε: Πιστεύω ότι, όταν μπήκε στην πολιτική πλέον ο Γιωρκάτζης —ο αγώνας ο στρατιωτικός είναι διαφορετικός, η πολιτική είναι διαφορετική, η πολιτική θέλει πολ-

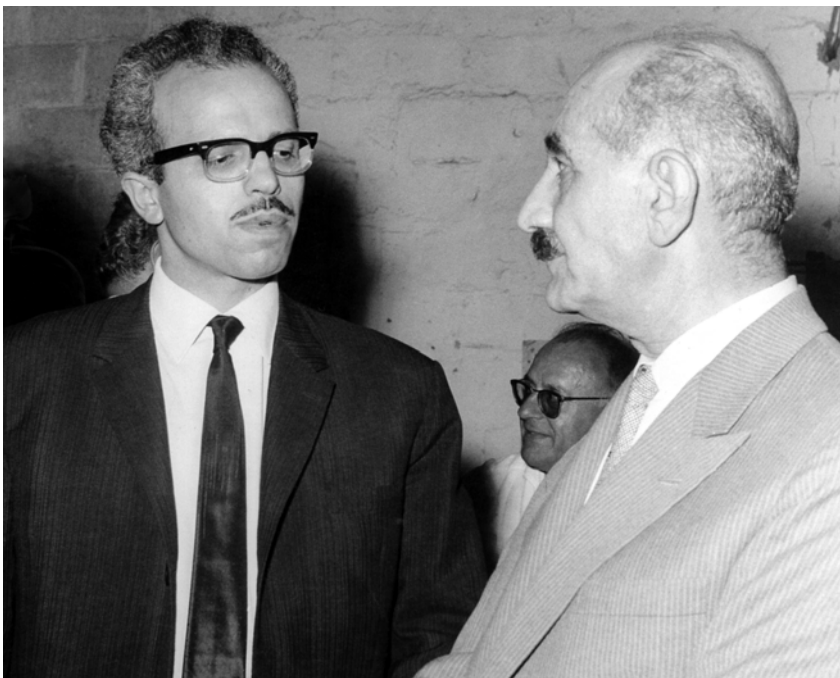
λά πράγματα—, ίσως έπρεπε να γίνει μια προσπάθεια πολύ μεγαλύτερη από ορισμένους ανθρώπους, μη εξαιρουμένου και του Γιωρκάτζη, για να υπάρξει συμφιλίωση στα δύο στρατόπεδα που έγιναν, του Διγενή και του Μακαρίου. Εγώ ήμουν στο μέσον και πολεμούσα να μην υπάρχει αυτή η κατάσταση. Πιστεύω ότι αν ζούσε ο Γιωρκάτζης, το πιστεύω ακράδαντα, αυτό το κακό που μας βρήκε στην Κύπρο δεν θα μας έβρισκε.

Ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης με τη μητέρα του Πηνελόπη και τον πατέρα του Κωνσταντίνο μετά το τέλος του Αγώνα.

Ο Πρόεδρος Αρχιεπίσκοπος Μακάριος και ο υπουργός Πολύκαρπος Γιωρκάτζης.

Ο στρατηγός Γεώργιος Γρίβας-Διγενής και ο υπουργός Εσωτερικών και Αμύνης Πολύκαρπος Γιωρκάτζης.